

Hősöm neve ez: Kovács János. Sietve emlitem ezt meg, mielőtt szólnék róla. A lak- és címjegyzékben legalább kétszáz embert találunk hasonló névvel. Ha elgondoljuk, hogy ezeknek az embereknek semmi közük már a pörlyhöz, az üllőhöz s a kovács-mesterség egyéb kellékeihez, nem értjük, miért ragaszkodnak úgy a nevükhöz, amelyben valami végtelen szomorúság, a nyelv fantáziaszegénysége nyilvánul meg. Az én emberem története is – azt hiszem – összefügg a nevével.

Kovács szorgalmas hivatalnok. Fekete karvédő van a kabátján, csíptető a szemén, és az íróasztalra hasalva kör-möl. Reggel háromnegyed nyolckor már megjelenik a lépcsőkön, dörzsöli a kezét, kávé rendel, szerényen köhög, teregeti a ropogó papírokat, és boldogan gondol arra, hogy esztendőre okvetlenül előléptetik. Mindenki szereti. Négy gyereke van, akik nyafogva csikorgatják délelőttönként a hivatala ajtaját és van egy felesége is, akit senki se ismer. Nagyon rövidlátó. Ha a szolgálja asztalára teszi a hasas vizespoharat, amelyből a tejeskávé issza, meresztgetnie kell a szemét, nehogy a tintatartóba aprítsa a kuglófot. Mindenkielőre köszön. Mióta egyszer nem vette észre a hivatalnoknőket, a szolgálja is megemeli a kalapját. Nem szép ember. Az orra pisze, arcán fillér nagyságú szeplők. Bajusza hasonlít a purzicsán dohány száraz és fakó szálaihoz.

Egy havas reggelen a hivatalában ül. Előtte a kávé – hab nélkül – és a sárga, szőlős kuglóf. Midőn a kanalat belemártja a kávéba, elordítja magát, és aléltan rogy a székébe. Verejték gyöngyözik a homlokán.

Egy pillanat múlva mindenki a szobájába tódul.

Kocsira teszik, hazaviszik, onnan a kórházba szállítják.

Délben a hivatalban beszél a szenzációt.

– Vakbélgyulladás van. Operáció lesz.

A főnök a mosdónál áll, habkövel dörzsöli tenyeréről a tintafoltokat, és atyain rázza a fejét:

– Szegény, szegény.

Délután Kovács kórházi ágyon fekszik. Már felvette a betegek szomorú mozdulatlanságát. Száraz kezeit összekulcsolja, és észreveszi, hogy három óra, eszébe jut, hogy máskor ebben az időben hivatalban van, és az életet végtelenül üresnek találja. Minő búsan donganak el az órák. Szokatlan a délután, szokatlan a szoba, szokatlan a nagy változás. Hasán jegesömlő. Mellette, az éjjeli szekrényen egy csengettyű gombja és a hőmérő. Kovács nézi a csengetőt és a hőmérőt, és egyszerre sírva fakad. Könnyei végigfolynak a szeplőin.

Öt órakor meggyulladt a villany. Hat óráig semmi sem történik. Hatkor bejő egy orvos, megfürdetik, előkészítik az operációra, és már viszik is a kipárnázott liftbe, hogy a műterembe felhúzzák. Itten valami névtelen keserűség fogja el, amit nem tud szavakba foglalni, csak gügyög, és nyeli sós könnyeit, és az életre gondol, amely gyors, kemény és kegyetlen.

A terem vakítóan világos. Az orvos beszél hozzá, de nem érti, mit. Egy másodperc múlva fején van a kloroformos sisak. Mit suttognak körötte? Ó, gyors, kemény és kegyetlen élet! A felesége, a négy gyereke, a hivatal, az akták, a számlák, a boldog, szabad vasárnap délutánok s végül ez, amit most szívdobogva sejt, amit a szájával, az orrával, a fülével érzékel: a halál, a halál, a halál. Még erőlködik, és tudja, hogy egy perc múlva már aludni fog. A levegő vörös körötte, mintha annak is láza lenne. Minden tárgy hallucinál. Messze, a halvány vörösségben egy izzó és intenzív pontot lát, ez egyre jobban tüzel, mint a cigaretta parazsa. Most kettőt lát, nem sokára harmat, aztán négyet.

Aztán nem lát semmit.

Másnap reggel.

– Jobban vagy? – kérdezi tőle egy halk hang, és valaki óvatosan föléje hajol.

A felesége. Egy sovány csirke, felborzolt tollakkal, kíváncsian forgó szemmel, sápadtan a virrasztástól és az izgalomtól.

– Hogy vagy? – kérdezi újra, még halkabban.

Kovács jól hallja, de nem felel. Felelet helyett kinyitja szemét, és nyöszörög. Egy kanálka hideg, keserű teát kortyint, jeget nyel, újra a közönyébe süllyed.

Az operáció tündöklően sikerült. Az orvosok nagyon meg voltak vele elégedve, akik a betegségben csak közönséges iskolaesetet láttak minden érdekesség nélkül, és közel se tulajdonítottak neki oly fontosságot, mint a beteg. Pár nap múlva tudatták is vele, hogy minden a legjobban van, egy hét múlva egészségesen hagyhatja el a kórházat, két hét múlva pedig már bemehet a hivatalába. Kovács ezt szomorúan hallgatta.

Általában annál inkább elszontyorodott, minél jobbra fordult a betegsége. Savanyú arccal fogadta vendégeit is. Fejét a párnába nyomta, állát leejtette, szemhéjait óvatosan zárta le, hogy egy kis résen titokzatos ködben lássék a szeme lázas golyója. Úgy feküdt ott, mint a haldoklók az utolsó órában.

– De hiszen már egészen jól vagy – vitatkozott a barátja.

– Meg se kottyant neki! – szólt a főnök, és kövér hasa rengett a nevetéstől.

Kovács megvetően néz végig rajtuk. Torkát keserű düh reszeli, káromkodni szeretne, de erre se méltatja őket, elmosolyodik, és a szájába fullad a harag.

Bicegve és sántítva jön a hivatalba. A kutyák affektálnak így, midőn nagyon jól érzik magukat. Vastag sállal köti át a nyakát. Mindenkinek külön, hosszan mesélte el az eseményt. Mert az nem úgy van, ahogy mi, laikusok gondoljuk. Ez egy egészen különös és nagyon-nagyon veszélyes eset, csoda, hogy kilábolt belőle, az orvosok is mondják. Tetszik tudni, a vágás innentől idáig terjedt. Persze, hogy elaltatták. Három orvos altatta. Úgy aludt, mint a bunda.

A kollégák lassan kiszöknek a szobából, és faképnél hagyják.

Nézegeti a tükörben piros mellényét, amit tegnap vett, s úgy találja, hogy jól áll neki. Költségbe verte magát, de az ember végre nem járhat rongyosan. Táplálkozni is kell. Híg tojást reggelizik, sovány prágai sonkát és pirított zsemlyét. Délben gyenge húsokat párolt almával. A gyerekei ezért nagyon tisztelik. Az iskolában hengegnek, hogy az ő apjuknak piros mellénye van, ezer forintja van, és olyan betegsége van, amilyen senkinek sincs, a többiek pedig irigykednek rájuk, és nevetik, csúfolják, bojkottálják őket. A legkisebb fiú egyszer bömbölve jön haza.

Kovács büszkén és peckesen jár. Fejét fenn hordja, aranykeretes szemüveget vesz, és vendégeket hív. Dagad az önérzete, amint újra és újra sorát ejti a mesének. Az orvos egy kis üvegben odaajándékozta neki a kioperált testrészt, amelyet az almáriumba zárt, s áhítatosan mutogat mindenkinek. Ott áll a legfelső polcon. Csendes kultusz övezi. A tót szolgáló riadtan tekint az almárium felé.

Egy reggel hiába csönget a hivatalában. Hol az a szolga? A teremtsit neki.

Végül bejő.

– A sorvezetőt – ordít rá a dühtől fuldokolva.

A szolga, aki sohase látta ily mérgesen, komikusnak találta az ártatlan embert, a haragját, a színtelen hangját, amelyet pulykarikácsolássá torzított a méreg, elnevette magát.

Kovács felkel, elsápadt, csak az orra tüzel kék-vörösen, mint a pulykataréj. Kinyitja az ajtót. Kidobja a szolgát.

Az affér nagy feltűnést kelt a hivatalban. Kollégái csitítják, de ő nem tágít.

– Egy beteg emberrel így beszélni – hörög –, egy beteg emberrel.

Kovács el van keseredve. Annyival inkább, mert két kollégájával is összeszólalkozott, és most már szentül meg van győződve, hogy mindenki ellensége. Senkihez se szól. Az eset a hivatalfőnöknek is fülébe jut.

– Nem értem magát – mondja neki. – Miért játssza a beteget? Hisz majd kicsattan az egészségtől.

– Mit? – felel Kovács.

Azzal hátat fordít neki, becsapja az ajtót, és hazamegy. Két hétig nem is mutatja magát a hivatalban.

– Gazember – sziszegi fogai közt –, gazember.

Nyár felé, egy vasárnap délelőtt a hivatalfőnök velőcsontot eszik a sörkorcsmában, és buzgón magyarázza az esetet:

– A fegyelmi bizottság jövő héten ül össze. Önök, kolléga urak, jól tudják, micsoda atyai szívvel karolom fel mindnyájok ügyét, de ebben az esetben nem lehet engednem, már csak azért sem, hogy hasonló esetekben példát statuáljak. Ez az ember makacs és hanyag. Az aktákat elintézetlenül dobja vissza. Lustaságát pedig azzal tetézi, hogy hónapokig ok nélkül kimarad a hivatalból, a nyakamra küldi a hitelezőit, akik botrányos adósságokról suttnak. Végre is lehetetlen tűrnöm, hogy valaki ujjat húzzon velem. Nem a saját személyemért. Hisz önök ismernek engem, s tudják, hogy nekem igazán nem fontos, megbillenti-e a alapját Kovács úr, vagy sem. Nem is döntök ebben a kérdésben. A fegyelmi bizottság és a magas minisztérium bölcs ítéletére bízom, kinek van igaza, s én nem kételkedem, hogy ezek a magas fórumok a méltányosság szemmel tartásával is akképpen intézik az ügyet, hogy a hivatali tekintélyen semmi csorba se essék.

A hivatalnokok csendesesen helyeselnek. Szépnek találták a főnök stílusát. Megitták a sörüket. A főnök letörülte bajuszáról a habot, s a jólét és a biztonság rőfögő kéjével csemcsegte még egyszer:

– A magas minisztérium.

Hónapokig tartott a hivatalos huzavona. Egy kollégája még békítgetni akarta a hivatali főnököt, de sikertelenül.

Kovácsot elcsapták, s mire esni kezdett az őszi eső, künn volt az utcán, állás nélkül.

Nem tudott mihez fogni. Később cigarettákat töltött, külföldi bélyegeket árult diákoknak, és egy találmányon törte a fejét, amely sehogy se sikerült. A családja éhezett. Egy sötét ferencvárosi utcában laktak – albérletben – két kis szobában, ahol nem égett a kályha, kormosan füstölt a lámpa, és délután is megérzett, hogy mit ebédelték.

Közben Kovács betegeskedett is. Végigjárta az összes orvosokat, s fájdította a tüdejét, a lépét, a veséjét, s arról ábrándozott, hogy megint kiveszik valamelyik szervét. Ha rajta múlt volna, a szívét kigyomláztatja, és kirakatja egész testét, mint egy telt ruhaszekrényt. De az orvosok mosolyogva küldték el. Azt mondják, hogy kutya baja. Kovács csakugyan meghízott. A sok kenyértől és krumplitól felpuffadt az arca. Úgy látszott, hogy jól tett neki a nyomor.

A családnak csak vasárnaponként volt jobb napja. Délután összeverődött néhány ember. Kovács a gyermekeivel körülülte a kerek asztalt, és egy mártír arcával büszkén és önérzetesen mesélte el az operáció történetét.

A gyerekek, akik századszor hallották a mesét, időközönként közbeszóltak, mert az egészet már könyv nélkül tudták.

– Most azt meséld, apa, mikor elaltattak.

– Most a doktorokat meséld.

Kovács arca ragyog. Órák hosszat prédikál. Vallásos tisztelettel beszél a „narkózis”-ról, a „lancettá”-ról, az „appendicitis”-ről. De a vendégek elmennek, a kályha kihűl, a gyerekek lefeksznek.

Kovács ilyenkor elgondolkozik az életén. Nem volt szép az élete. Folytonosan hivatalba járt, egyik napja úgy folyt, mint a másik, soha, fiatal korában se ismerte a mámort. Csak egy mámorra emlékezett. Arra a mámorra, amely a kloroform nehéz és édes illatából született, és arra a pillanatra, midőn egy nagyon világos üvegszobában fehérekabátos emberek vették körül, s rózsaszínű szublimáttal, érdes kefékkel sikálták a körmüket. Ez szép volt. Valahogy hasonlított a mennyországhoz, az angyalzenéhez, a hősi operákhoz. A levegőben, mint bujkáló parfüm, diszkrétén érzett a vér illata.

Sokszor gondolja magában, hogy minden baj ezért szakadt rá. De nem bánja. Meg van elégedve magával, és mosolyog. Csak még egyszer a sárga földig ihatná magát kloroformmal!

Éjjel előveszi a barna üveget. A szpiritusban ott lubickol még a béldarabka frissen, épen megőrizve az örökkévalóság számára. A gyertya lobog. Mindenki alszik.

Kovács az asztalra teszi az üveget, és nézi.

A KULCS

Egy tízéves kisfiú odalépett a kapushoz.

- Hol van, kérem, az illetékosztály?

- Harmadik emelet, 578.

- Köszönöm szépen - mondta a kisfiú.

Nekivágott a rengeteg épületnek, mely kongó folyosóival, zord, penészes boltozataival úgy terjengett körötte, mint ismeretlen világ. Iramodott a különböző lépcsőkön, hármásával hágva a fokokat. Fölért a harmadik emeletre.

Itt ide-oda bolyongott. Nem találta az 578. ajtót. A számozás 411-ig haladt, aztán elakadt, s hiába járta végig a folyosót többször is, az 578. ajtónak nem volt se híre, se hamva.

Amikor már percekig tévedezett, szembe jött vele egy testes, őszbe csavarodott öregúr, iratokkal hóna alatt.

A kisfiú tisztességtudóan leemelte sikkáját.

- Kezét csókolom, Szász bácsi. Nem tetszik megismerni? Takács Pista vagyok.

- Pista - ámuldozott az öregúr -, jaj, de megnőttél, Pista. Hát te mi járatban vagy itt, Pista?

- Édesapámat keresem.

- No várj - szólt az öregúr. - Majd odavezetlek.

Az öregúr megindult lassan, súlyos elefántlépteivel. A fiúcska hajadonfőtt követte, s oldalról rásandított, kíváncsian. Szász bácsi gondokba merülve ballagott. Többé egy árva szót se szólt.

Ő is a 411. ajtóig ment, de ott benyitott, áthaladt egy irodán, ahol álló-íróasztalnál hivatalnokok körmöltek, fölrántott egy ajtót, lefelé botorkált három rozoga falépcsőn, egy fából eszkábált, homályos, villannyal világított átjáróra ért, mely a törzsépületet az új épületszárnnyal ragasztotta össze, s ezen a hosszú, poros, döngő átjárón bandukolt sokáig, mintha a világ végére igyekeznék, majd miután fölmászott három rozoga falépcsőn, kijutott egy szűkebb, de tisztább és világosabb folyosóra. Ennek végén egy ajtóra mutatott, mely szemöldökfáján három számot viselt: 576., 577., 578.

- Itt van - mondta. - Szervusz.

Pista megvárta, míg eltűnik szeme elől szótlan, de készséges kalauza, aki elefántlépteivel visszafelé gurult azon a végeérhetetlennek tetsző úton, melyet az imént együtt tettek meg.

Aztán szemügyre vette magát egy nyitott ablak üvegén. Nyálazta tenyerét, simította vele szőke haját. Harisnyája lógott, nem takarta el a rövid nadrág, ezért harisnyáját fölfelé húzogatta, nadrágját lefelé. Harisnyája egy helyütt foltos is volt, egy helyütt lyukas. Cipője pedig poros. Ezt zsebkendőjével törülgette.

Még nem járt itt. A hivatalról sokat hallott. Apja mindig ezt hajtogatta: "a hivatal, a hivatal, a hivatal". Anyja is: "szegény apád a hivatalban, a hivatalból, a hivatalért". A Hivatal úgy vette körül, mint holmi rejtélyes, mindenütt jelenlevő, ünneplyes, szigorú, fényes és megközelíthetetlen valóság. De eddig nem látta. Semmiféle ürügyön nem juthatott ide, mert apja minden próbálkozása elől kitért, nem szerette, ha ott zaklatják, azon a véleményen volt, hogy "nem gyermeknek való", és "ami nem gyermeknek való, az nem gyermeknek való". Vele különben se lehetett tréfázni.

Izgatottan nyitott be az 576., 577. és 578. ajtón.

Egy teremben ember ember hátán szorongott, várakozók nyája, s hátul a farács mögött hivatalnokok görnyedeztek, bezárva, mint a rabok. Pista nyújtogatta a nyakát. Jobbra egy kisebb szoba volt, melynek ajtaját nyitva hagyták. Ide lépett be.

- Takács István urat keresem - fordult egy fiatalemberhez, aki tízóraizott.

- Balra - utasította a fiatalember, s anélkül hogy rátekintene, beleharapott kolbászába.

Pista a terem tömegén átfurakodva, a bal szobába tartott, mely pontról pontra hasonlított az előbbihez.

Itt egy nagy íróasztalt látott. Annál se apja ült, hanem egy nyakig kopasz úr. De már megismerte apja szőke-deres haját, izmos tarkóját. Háttal ült neki, egy falhoz támaszkodott kis íróasztalnál, a sarokban.

Lábujjhegyen közelített feléje. Az íróasztalnál nem tudott tovább jutni a könyvek fölpolcozott halmától. Mélyen meghajolt. Apja nem vette észre. Zavarában köhögött.

- Kezedet csókolom, édesapa.

- Mit akarsz? - kérdezte Takács.

- Anya küldött.

- Miért?

- A kulcsért.

- Miféle kulcsért?

- A kamrakulcsért. Azt hiszi, magaddal hoztad, tévedésből.

- Mindig zavartok - fakadt ki Takács, és fölkelt.

Turkált a zsebeiben. Az asztalra csapott egy cigarettatárcát, egy papírba csomagolt vajaz zsömlét, egy szemüvegtokot, egy jegyzőkönyvet meg egy zsebkendőt.

- Nincs - állapította meg dühösen -, nincs. Keressétek otthon.

Pista lesütötte szemét. Az íróasztalt nézte, a kis, nyomorék, hektikás íróasztalt. Nagyobbnak képzelte. Legalább akkorának, mint a másikat, amelyiknél a kopasz írt.

Takács egymás után forgatta ki zsebeit is, s közben, hogy haragját hűtse, pirongatta fiát.

- Aztán hogy jössz ide, tisztességes emberek közé? Csupa piszok vagy. Meg se mosdottál. A cipőd, a harisnyád. Mint egy csavargó. Nem szégyelled magad?

- Ez a fiad? - kérdezte a kopasz.

- Az - dörmögött Takács. - Haszontalan. Mindig kódorog. A labdán jár az esze, nem a könyvön.

- De most szünidő van - jegyezte meg a kopasz. - Vagy tán megbukott?

- Majdnem - sóhajtott Takács.

Ekkor a nadrágzsebéből a padlóra hullt a kamrakulcs.

- Ott van - szólott Takács.

Pista a kulcs után ugrott, fölemelte, s indult.

Künn azonban, a teremben, egyszerre többen kiáltották:

- Takács, Takács.

Olyan izgalom támadt, mintha tűz ütött volna ki. Sokan megjelentek az ajtóban is, s a csoportban végre feltűnt az izgalom okozója és magja: egy fűrge, incifinci úr.

Takács, aki éppen visszadugdosta kifordított zsebeit, a földig bókolt.

- Parancsoljon, méltóságos uram.

A kis ideges emberke átnyújtott neki egy papírlapot, melyre kék írónnal néhány szám volt írva.

- Takács - rendelkezett -, gyorsan hozza át nekem ezeket az iktatóból.

- Azonnal, méltóságos uram - olvadozott Takács.

Máris rohant úgy, ahogy volt, kalap nélkül.

A szobában csönd volt. Az a csoport, mely a főnököt idáig kísérte, mint testőrsége, széteszlott. Mindenki buzgón dolgozott. A főnök le-föl sétált csikorgó gomboscipőjében. Várta vissza Takácsot, az okmányokat az iktatóból. Unalmában egy képet nézegetett a falon. Fölvett egy könyvet az állványról, kinyitotta, nagy zajjal visszadobta. Érzett, hogy itt ő a házigazda, az úr.

Pista, aki a főnök érkezésekor a zűrzavarban nem tudott kijutni az ajtón, itt rekedt. Egy darabig az íróasztal mellé lapult, majd letelepedett az ott púposodó könyvhalomra, s harangozott lábaival.

Figyelte a főnököt.

Ez az apró emberke egy furcsa madárhoz hasonlított. Mozgékony orrán erősen villogott a csipetítő. Kis feje volt, középütt elválasztott, gyér ezüsthajjal. Kezeit összedörzsölte, s ekkor száraz, idegesítő, érdes hang hallatszott, mint amikor üvegpapírral síkálnak valamit.

Egyszerre megállt a kopasz íróasztala előtt, s ezt kérdezte:

- Ki itt ez a gyerek?

- Takács kartárs fia - felelte a kopasz.

A főnök hallgatott. Tovább folytatta sétáját. Amikor Pista elé ért, megszólította:

- Hogy hívnak?

- Takács Istvánnak - felelte csengő hangon és bátran Pista, aki már talpra ugrott, s feszesen kihúzta magát.

- Hányadikba jársz?

- Második gimnáziumba.

- Milyen a bizonyítvány?

- Nem valami fényes.

- Hogyhogy?

- Van egy elégséges is.

- Miből?

- Latinból.

- És a többi?

- Jeles. De van egy jó is. Számtanból.

- Mi akarsz lenni?

- Még nem tudom - mondta Pista szünet után, vállát vonogatva, szemérmesen.

- No mégis?

- Repülő - vallotta be Pista, halkan.

- Repülő? - kérdezte a főnök hangosan és csodálkozva. - Miért éppen repülő?

Pista válaszolni készült erre a nagy és nehéz kérdésre, amikor lélekszakadva jött vissza apja. Fakó homloka verejtékezett. Néhány, zsinnyel összekötött ívet nyújtott át a főnöknek:

- Méltóztassék parancsolni.

- Köszönöm - szólt a főnök, de nem rá tekintett, hanem erre a lelkes, piros arcú kisfiúra. - Elbeszélgettünk a fiával - újságolta Takácsnak, mosolyogva. - Kedves, értelmes fiúcska. Úgy látszik, jó tanuló is.

- Igen, méltóságos uram - lelkendezett Takács -, iparkodó, szorgalmas gyermek - és fiára pillantott. - Most siess haza, fiacskám, édesanyád vár - és átölelte, megcsókolta. - Szervusz, Pistukám.

Pista fülig vörösödött, meghajolt mindenki előtt, de előbb édesapja előtt, s már ment visszafelé a hosszú úton, az új épület-szárnyon, a homályos átjárón, a zezugos folyosókon, a kanyargó lépcsőkön. "Pistukám" - tűnődött. Miért hívott így? Otthon sohasem nevezte így. Aztán arra gondolt, hogy az íróasztala a falnál áll, egész hátul, a sarokban, s olyan kicsike, de azért nagy, nagyobb, mint a főnök, legalább egy fejjel nagyobb.

Ezek a gondolatok összekuszálódtak. Arca és füle égett. Szorongatta izzadt kezében a kulcsot. Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt. Amint ment, ment azon a döngő átjárón, a sóhajok hídján, ajtókat nyitogatva és csukogatva, eltévedt. Egy negyedórára telt, míg kiért a széles főlépcsőre, s megpillantotta a főkaput a tűző, nyári napfényben, s a kapus aranypaszományos sapkáját.

A kapus megállította.

- Mi az, kisfiú, te sírsz? Ki bántott téged? - vallatta.

- Senki - szípofta, és az utcára szaladt.

A sarkon megtörölte könnyektől csorgó arcát. Aztán szaladt-szaladt, a kulccsal a kezében, hazáig.

ÖRKÉNY István

INFORMÁCIÓ

Tizennégy éve ül a kapubejáratban, egy kis tolóablak előtt. Mindössze kétfélét kérdezek tőle.

- Merre vannak a Montex irodái?

Erre így válaszol:

- Az első emeleten, balra.

A második kérdés így szól:

- Hol található a Ruggyanta Hulladék Feldolgozó?

Amire ő így felel:

- Második emelet, jobbra a második ajtó.

Tizennégy év óta még sohasem tévedett, mindenki megkapta a kellő útbaigazítást. Egyszer történt csak, hogy ablakához odaállt egy hölgy, és föltette a szokásos kérdések egyikét:

- Kérem szépen, merre van a Montex?

Erre ő kivételesen elnézett a messzeségbe, aztán így szólt:

- Mindnyáján a semmiből jövőnk, és visszamegyünk a nagy bűdös semmibe.

A hölgy panaszt tett. A panaszt kivizsgálták, megvitatták, aztán elejtették.

Tényleg, nem olyan nagy eset.

Én, az utolsó azok közül, akik ismerik az Elátkozott Hivatal titkát, úgy érzem, elérkezett az idő, hogy a világ elé tárjam azokat az eseményeket, melyek a Hivatal szörnyű sorsát okozták.

Hivatalunk semmiben sem különbözött más hasonló intézményektől, legföljebb annyiban, hogy igazgatónk, Brandt József, az átlagosnál valamivel nagyobb tiszteletet kívánt meg a maga számára. A hivatal előcsarnokában ott állt életnagyságú szobra, melyet a hatvanadik születésnapjára a vállalati amatőr szobrászverseny hétszáz pályaműve közül a bíráló bizottság a legjobbnak ítél – ujját fenyegetően a belépőre szegezte, másik kezével pedig egy falon lógó táblára mutatott: „Mit tettél ma azért, hogy meg legyek veled elégedve?” Az illemhelyen is kitétette a képét, azzal a felírással, hogy: „Ne lógi itt, gondold meg: én is le tudtam mondani a dohányzásról!”

Brandt igazgató kartárs irodáját egy átalakított pánccelszekrényben rendezte be, az ügyvitelt zseniálisan leegyszerűsítette: soha senkit semmilyen ügyben nem fogadott. Kivételt csak az képezett, ha valaki bejelentést akart tenni, hogy vállalatunk egyik dolgozója kicsinylőleg vagy becsmérőleg nyilatkozott Róla. Ilyenkor a bejelentő a pánccelszekrény külső zárán kiforgatta az „ellenség” szót, erre az ajtó kinyílt előtte, beléphetett, és közölhette adatait. Ha a bejelentés igaznak bizonyult, a rágalmazó kartárs repült a vállalatból, viszont ha nem bizonyult igaznak, akkor is repült, mert nem lehet véletlen, hogy az illetőnek olyan mondásokat lehet tulajdonítani, melyek rongálják az igazgató tekintélyét.

Brandt kartárs hat évig vezette vállalatunkat, azalatt tizenkétszer cserélődtek ki körülötte az emberek. A hatodik év végén Brandt kartárs váratlanul meghalt, jöllehet két vezető beosztású dolgozónak engedélyezte a templomba járást, azzal a feltétellel, hogy meghatározott időszakban misét mondatnak érte.

Halála másnapján a dolgozók gyászmegemlékezésre jöttek össze a vállalat kultúrtermében, Brandt kartárs gyászszalaggal bevont képe előtt, mely alá – utolsó akarata szerint – odaszegezték a felírást: „Az anyag megmarad, csak átalakul, innen is figyellek titeket!” Az új, kinevezett vállalatvezető még nem érkezett meg, az ünnepség szónoka Cseppentő kartárs volt.

Beszédét a teremnek háttal, a kép felé fordulva mondta el, akik az első sorokban álltak, állítólag látták, hogy a beszéd közben a kép néha helyeslőleg bólint, vagy ha nincs megelégedve, haragosan összevonja a szemöldökét. A beszéd reggel nyolckor kezdődött, és már másnap délután fél hétkor véget ért. Cseppentő kartárs letette az utolsó lapot is az asztalra, és felkérte a megjelenteket, hogy egyperces néma felállással áldozzanak az elhunyt Brandt kartárs emlékének. És itt teljesedett be a Hivatal sorsa, melynek következtében joggal áll neve mellett az „Elátkozott” jelző.

A megjelentek némán felálltak, hogy megindultságukat elrejtsek, vagy legalábbis olyan színben tűnjenek fel, mintha megindulásukat lepleznék, belekapaszkodtak az előttük levő szék karfájába. Kökény kartárs – akinek időnként görcs szokott állni a lábába – még rögtön a némaság elején megmoccan, de Cseppentő kartárs szigorú pillantására újból mozdulatlanul merevedett, tudta, hogy a helyettesek nem szeretik, ha a beosztottak tiszteletlenek az elhunyt főnökkel szemben.

A kartársak álltak és várták, hogy valaki majd zörgéssel, köhögéssel vagy bármilyen más módon jelzi, hogy az egy perc letelt. De senki se moccan.

Bár a perc már egyre nyilvánvalóbban elmúlt, senki se érezte magát illetékesnek, hogy ezt megállapítsa. Maga a viszonylag legilletékesebb Cseppentő kartárs sem mert az órájára nézni, pozíciójának rabja volt: hogy venné az ki magát, ha éppen a helyettes törné meg az ünnepi hangulatot. Mások a gyászszalaggal bevont képre néztek, és az állásukra gondoltak, nem kételkedtek abban, hogy Brandt kartárs nem a vakvilágba fenyegetődzik az anyag megmaradásának elvével, még a sírból is meg fogja torolni, ha valaki elvesz egy másodpercet is abból az utolsó hatvanból, melyet az ő tiszteletének szentelnek. Ugyanakkor senki sem fojthatta el mosolygását, ha arra gondolt, hogy fog repülni a vállalatból az a szerencsétlen balek, aki megtöri majd a csendet, sokakban felmerült a soron kívüli előléptetés lehetősége.

A tragédiát az tette teljessé, hogy a falon lógó hivatali óra – talán részvéte jeléül – megállt, többé nem volt rá mód, hogy bárki is megállapíthassa az egy perc leteltét kegyeletsértés nélkül.

Megvirradt, majd újra besötétedett, de az egyperces néma felállás még tartott, az sem vetett véget neki, hogy közben megérkezett az új vállalatvezető, és kérte az embereket, hogy üljenek le vagy menjenek haza, és pihenjék ki magukat. Szavaira senki sem válaszolt, bár szívesen abbahagyták volna, de mindenki attól félt, hogy megjegyzik: éppen ő ült le először.

Két hét múlva – mivel szükség volt a kultúrteremre – az új vállalatvezető teherautóra rakatta a mozdulatlanul álló embereket (olyan mozdulatlanul álltak, hogy úgy, ahogy voltak, meg lehetett volna operálni őket), és elszállította egy kórházba. Mikor itt nem fogadták be őket, átvitette a Legeslegújabbkori Történeti Múzeum egyik különtermébe.

Azóta is ott áll az Elátkozott Hivatal, piros kötélkordon veszi körül őket, fogják a székek karfáját, és mereven néznek a falra, ahonnan már régen eltűnt Brandt elvtárs fényképe. Az őt azt meséli, hogy éjszakánként felsőhajtanak, és lábuk megmoccan, mintha mozdulni szeretne, de aztán szemük sarkából egymásra néznek, és mereven, mozdulatlanul állnak tovább.